

Factorul basarabean în alegerile prezidențiale din România [Bessarabian factor in presidential elections in Romania]

Aurelia Peru-BĂLAN

Abstract: *This article reflects the dynamics of the integration of the voters from the Republic of Moldova into the Romania's electoral process. The legal permission of holding the double citizenship had a direct impact on the the interest of the moldovans that also hold the romanian citizenship to determine Romania's political destiny and to participate at the selection of the political elite from the neighbouring country. The study aims to identify the most vulnerable and mobilizing issue for the electorate from this region, during the presidential elections. Already as a tradition, this is the subject of the union between the two countries. The electorate from the Republic of Moldova does not vote in relation with some doctrinal principles; it makes the choice in relation with the position the political actor adopts on the subject of the union.*

Keywords: *electoral campaign, political parties, presidential elections, elections.*

După revoluția din decembrie 1989, în România s-au desfășurat șapte scrutine prezidențiale: 1990, 1992, 1996, 2000, 2004, 2009 și cel din 2014. Potrivit noii Constituții, care a intrat în vigoare pe 29 octombrie 2003, mandatul președintelui țării se extinde până la cinci ani, comparativ cu 4 ani, anterior. În anul 2024 alegerile parlamentare vor coincide cu cele prezidențiale.

În Republica Moldova, până la modificarea art. 78 din Constituție, din 5 iunie 2000, care stipulează modalitatea de alegere a Președintelui de către forul legislativ, primele 4

scrutine de la declararea independenței au coincis, temporal, cu alegerile prezidențiale din România. Astfel, dialogul politic dintre București și Chișinău a evoluat în funcție de opțiunile politice ale șefilor celor două state.

1990: R.Moldova – M. Snegur;
România – Ion Iliescu;

1992: R. Moldova – M. Snegur;
România – I. Iliescu;

1996: R. Moldova – P. Lucinschi;
România – Emil Constantinescu;

2000: Ion Iliescu câștigă Cotroceniul cu 66,2%, iar Republica Moldova alege calea modelului parlamentar.

Primul președinte ales în forul legislativ de la Chișinău a fost comunistul Vladimir Voronin (2001). După alegerile anticipate din februarie 2001, fracțiunea comunistă va deține 71 din cele 101 de mandate.

La scrutinul din 2014, românii cu drept de vot au fost chemați la urnele de vot să aleagă cel de-al cincilea președinte post-decembrist, după Ion Iliescu (două mandate și jumătate), Emil Constantinescu (un mandat) și Traian Băsescu (două mandate).

Alegeri Prezidențiale

1990	1992	1996	2000	2004	2009	2014
Ion Iliescu (FSN) 85,07%	Finala tur 2 Ion Iliescu - 61,43%, Constantinescu - 38,57%	Finala tur 2: Emil Constantinescu - 54,41%, Ion Iliescu - 45,59%	Finala tur 2: Ion Iliescu - 66,83%, Corneliu Vadim Tudor - 33,17%	Finala tur 2: Traian Băsescu - 51,23%, Adrian Nastase - 48,77%	Finala tur 2: Traian Băsescu - 50,33%, Mircea Geoana - 49,66%	Finala tur 2: Claus Iohannis - 54,50%, Victor Ponta - 45,49%

Tabel actualizat și creat de autor după <http://www.monitoruldevaslui.ro/2009/10/remember-alegerile-prezidentiale-din-2004.html>¹

Campaniile electorale din România au constituit un prilej de manifestare a interesului și spiritului participativ de dincolo de Prut. Din perioada anilor 2004-2014 se observă un trend pozitiv al procesului participativ înregistrat la alegerile din Republica Moldova. Este adevărat și că, la alegerile prezidențiale din 1996 și 2000 frica și precauția de a nu fi filmați de securitatea moldovenească i-a ținut acasă pe numeroși basarabeni².

Începând cu 2001, când la guvernare se afla PCRM, modificările operate în legislația Republicii Moldova, privind dreptul la dublă cetățenie, a schimbat starea de lucruri în acest sens.

În 2001, Președintele Vladimir Voronin a înaintat un demers Parlamentului, propunându-le deputaților să inițieze procedura de revizuire a Constituției în vederea abrogării articolului 18 al Legii supreme, care prevede că cetățenii moldoveni nu pot fi concomitent cetățeni ai altor state. La inițiativa șefului statului, Președinția a creat Comisia pentru examinarea inițiativelor legislative cu privire la dubla cetățenie. Timp de o lună membrii Comisiei au studiat această problemă și au elaborat un proiect de lege constituțională privind legalizarea dublei cetățenii. Deoarece președintele nu are dreptul să inițieze modificarea Constituției, Vladimir Voronin a solicitat acest lucru deputaților³.

Începând cu 2004, se atestă prezența, deși modestă încă, la urnele de vot a alegătorilor din Republica Moldova, care dețin și cetățenia română. În primul tur de scrutin, la Chișinău, au votat 2.668 de persoane – o cifră infimă în raport cu numărul moldovenilor care au obținut cetățenia română, evaluați între 100.000 și 300.000 mii de oameni.

În urma scrutinului prezidențial din 28 noiembrie 2004, la Chișinău, Adrian Năstase a obținut 1.332 de voturi (49,1%), Traian Băsescu - 855 (32%), iar C.V. Tudor - 354 (12%).

Situarea pe primul loc a PSD+ PUR și a lui Adrian Năstase se explică exclusiv prin succesele de politică exteră, pe care și le atribuie PSD: suspendarea vizelor Schengen, intrarea în NATO și încheierea negocierilor de integrare în UE.

În 2004, voturile pentru Alianța Dreptate și Adevăr și a candidatului Traian Băsescu au provenit de la segmentul cultivat și mai bine informat al populației. La turul doi al alegerilor prezidențiale, secțiile de vot din Chișinău au înregistrat 3.734 de persoane, cu aproape 1.000 de oameni peste cota prezentei din 28 noiembrie. Departajarea concurenților a fost următoarea: Adrian Năstase - 55,9 % (2.087 de voturi), Traian Băsescu - 44,1 % (1.647).

Este și rezultatul activității mediatice a unor formatori de opinie din Moldova, care au pledat categoric în favoarea partidului aflat la guvernare, PSD, și a candidatului său la Președinție, Adrian Năstase. Un grup de intelectuali – președinți de uniuni de

creație, academicieni, scriitori, oameni de teatru și artiști plastici din Moldova – au semnat un Apel în susținerea lui Adrian Năstase, publicat apoi în săptămânalele *Timpul* și *Jurnal de Chișinău*, din 10 decembrie 2004, proclamându-l drept „unicul garant al integrării României în Uniunea Europeană”⁴.

Fenomenul însă nu este un motiv de a afirma că moldovenii susțin reprezentanții puterii în exercițiu. Scrutinetele anterioare au demonstrat că cetățenii români din Republica Moldova au așteptări specifice, fiind mai sensibili față de problematica națională. Actorii politici de peste Prut iau în calcul această percepție.

Deja noul Președinte, Traian Băsescu, care a învins în 2004, obținând 51,23% din sufragii în turul II de scrutin, față de Adrian Năstase - 48,77%, a făcut referiri relevante la Republica Moldova: „Este același popor care locuiește în două țări” sau „Moldovenii vor trebui tratați ca buni români”⁵.

În 2004, temele prioritare de campanie au fost aderarea la UE, corupția, presa liberă, „reunirea celor două Români” – cea urbană, cu tendință liberală, care l-a votat pe Traian Băsescu, și cea rurală, cu nevoi de tip asistențial care l-a votat pe Adrian Năstase. Mai apoi această sintagmă va fi preluată și de actorii politici din Republica Moldova (PD), referindu-se la Moldova celor avuți și Moldova celor săraci.

Principalul obiectiv pe termenul întregului mandat al lui Traian Băsescu era coagularea națiunii române. Re-

darea demnității românilor, dezvoltarea societății civile și asigurarea independenței presei au fost alte obiective asumate de Traian Băsescu. În baza acestor deziderate, politica de la Cotreceni față de moldoveni a devenit una mai agreabilă.

Anul 2009 a fost unul de succes pentru Băsescu datorită rezultatelor electorale din Republica Moldova. După primul tur de scrutin, Traian Băsescu a obținut sprijinul a 90,7% dintre alegatorii cu cetățenie română din R. Moldova. Pe locul doi s-a clasat Crin Antonescu, cu 3,7%, urmat de către Mircea Geoană – 3,5%⁶.

În campania pentru alegerile prezidențiale din 2009, Traian Băsescu a candidat fiind susținut de PD-L. După turul II, a obținut 94,8% din voturile cetățenilor români care și-au exprimat opțiunea electorală în Republica Moldova. Astfel, Traian Băsescu a obținut 11.528 din totalul de 12.300 de voturi exprimate la cele 13 secții de votare deschise pe teritoriul Republicii Moldova⁷.

Președintele României, Traian Băsescu declara, în anul 2009, că unirea ar fi posibilă, motiv pentru care, în anul 2012, la referendumul ce viza demiterea lui T. Băsescu, 60% din votanții din Republica Moldova au spus „Nu”. Candidatul PSD Mircea Geoană pentru funcția de Preșdinte a avut o altă abordare declarând în vara anului 2006 că; „românii din Basarabia și Bucovina de Nord trebuie să dobândească cetățenia română după principiul Loteriei Americane”. Această declarație a fost taxată de electorat prin susținerea masivă a lui

Băsescu, voturile românilor din diaspora fiind cele care au hotărât victoria la limită a acestuia în 2009⁸.

La prezidențialele din 2014, principalii competitori au fost Victor Ponta, candidatul PSD-UNPR-PC, și candidatul ACL, Klaus Iohannis.

În Republica Moldova, după I tur de scrutin, Victor Ponta s-a impus, la o distanță de o mie de voturi. Candidatul PSD a obținut 8.202 voturi, spre deosebire de cele 6.986 ale lui Iohannis, Republica Moldova fiind una dintre puținele țări câștigate de Ponta, alături de Coreea de Nord, Zimbabwe, Pakistan, Brazilia și teritoriile palestiniene⁹.

Scorul obținut de Victor Ponta nu este o surpriză. Cetățenii români din Republica Moldova au votat de cele mai multe ori în favoarea celui care reprezintă statul român. În 2004, după I tur, Adrian Năstase (fiind premier al României) a acumulat în jur de 50% din voturi, iar Traian Băsescu - în jur de 32%.

La scrutinul prezidențial din 2 noiembrie 2014, adică după I tur, peste 8 200 de cetățeni (37%) au votat candidatul PSD, Victor Ponta. Klaus Iohannis, candidatul dreptei, înaintat de Alianța Creștin-Liberală, a acumulat aproape șapte mii de voturi (31%). El fiind urmat de liderul Partidului Mișcarea Populară, Elena Udrea, pentru candidatura căreia au votat peste 3.600 de moldoveni (16%). Următoarea, în clasamentul preferințelor moldovenilor, a fost ex-ministrul Justiției Monica Macovei, care a obținut puțin peste 2.300 din sufragii (10.5 %).

Deci, observăm că moldovenii votează, inițial, statutul, dar nu ideologia. În decursul celor două cicluri electorale, 10 ani, numărul partici-

panților la urnele de vot s-a triplat, începând cu peste 3 mii și ajungând la aproximativ 21 mii de cetățeni.

Evoluția votului basarabean în perioada 2004-2014

2004	2009	2014
3.734 alegători	12.156 alegători	21.980 alegători

În scrutinul din 2009, candidatura lui Traian Băsescu a fost susținută de Partidul Liberal din Republica Moldova. Liberalii și-au argumentat sprijinul politic prin faptul că „în primul său mandat prezidențial Traian Băsescu a promovat o intensă politică de apropiere și de strângere a relațiilor moldo-române, de susținere fermă a intereselor Republicii Moldova pe plan internațional și în special pe planul integrării europene”¹⁰.

Băsescu a avut totdeauna un mesaj pofund sentimental, dar și persuasiv către basarabeni. Astfel, în 18 iulie 2013, Băsescu a declarat la Chișinău că, după ce își va termina mandatul de președinte al României, va cere, „poate”, cetățenia moldovenească, în semn de respect și dragoste pentru Republica Moldova și oamenii ei. O săptămână mai târziu, Traian Băsescu spunea că este „categoric” în a cere cetățenia Republicii Moldova, menționând că și-ar dori ca românii să trăiască într-o singură țară: „Dacă acum nu putem avea cetățenie română pe ambele maluri ale Prutului, măcar să le am pe amândouă”¹¹.

În noiembrie 2013, Președintele României, Traian Băsescu, repune în prim-plan subiectul Unirii. Șeful

statului român susține, într-un interviu pentru *TVR*, că următorul proiect important pentru România, după intrarea în NATO și Uniunea Europeană, trebuie să fie unirea cu Republica Moldova: „Sunt convins că, dacă în Republica Moldova va exista un curent unionist, România va spune „da” fără să ezite. Proiectul de țară pentru România, este „Vrem să ne întregim țara!”¹².

Pe plan internațional, Traian Băsescu a fost susținut în competiția pentru cel de-al doilea mandat prezidențial de Președintele Partidului Popular European, Wilfried Martens, și liderul grupului PPE din Parlamentul European, Joseph Daul. În acest context, este relevant faptul că admiterea României în Uniunea Europeană a avut loc în timpul mandatului și cu contribuția directă a președintelui Traian Băsescu.

Popularii au apreciat eforturile președintelui român pentru modernizarea României, combaterea corupției la nivel înalt și aplicarea echitabilă a legii, dar și poziția președintelui Băsescu în chestiunile legate de securitatea energetică a UE și de stabilitatea în zona Mării Negre¹³.

În martie 2014, Traian Băsescu, președintele României, declara că atât România, cât și Republica Moldova trebuie să facă tot ceea ce se poate pentru unire: „Nu avem voie să uităm că Basarabia a fost prima provincie care, în 1918, a făcut pasul spre înfăptuirea României Mari. Astăzi suntem împărțiți în două state, dar suntem același popor, iar românii de peste Prut fac parte din corpul națiunii române. Trebuie să facem tot ce ne stă în putință pentru a fi din nou împreună” a declarat Traian Băsescu la Palatul Cotroceni, după ceremonia de decorare a unor cetățeni moldoveni¹⁴.

Astfel, nu putem afirma că electoratul din Basarabia ar fi atașat „de dreapta” politică. După primul tur de scrutin, s-a văzut o reticență a votanților basarabeni față de Klaus Iohannis. În 2014, Klaus Iohannis, care nu a fost niciodată în Moldova și era practic necunoscut pentru românii

Victor Ponta, candidatul PSD-UNPR-PC. Sloganul de campanie - „Mândria de a fi român”

În Republica Moldova, candidatul Victor Ponta a avut un avantaj față de Klaus Iohannis, deoarece, pe parcursul ultimilor ani, Guvernul României a oferit sprijin masiv pentru Republica Moldova: autobuze pentru școli, a finanțat renovarea a zeci de grădinițe, inaugurarea serviciului

de aici, a reușit totuși să obțină 31% din voturi.

Un alt motiv al reticenței l-a constituit atitudinea oarecum ezitantă a lui Iohannis față de unirea cu Republica Moldova. La acest subiect, candidatul a declarat următoarele: „Nu cred că trebuie să fie obiectiv național. Nu putem să pornim de la abordarea că dacă sunt unii mai mici ca noi, să ne impunem punctul de vedere. Istoriile României și ale Moldovei au evoluat diferit. Trebuie să fim conștienți de asta, de faptul că mixul etnic din Moldova nu mai e cel din anii patruzeci”¹⁵.

La scurt timp însă, a urmat o altă declarație a dlui. Klaus Iohannis, care, de astă dată a afirmat, în discursul oficial de lansare a candidaturii, că politicienii români au nevoie de un nou *Pact de la Snagov*, prin care să se asume în mod clar o nouă politică față de Republica Moldova și care să vizeze reunirea celor două state românești¹⁶.

SMURD, renovarea Muzeului Național de Artă și a Sălii cu Orgă. Acest ajutor a fost oferit Chișinăului în baza Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind implementarea Programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor nerambursabil în valoare de 100 milioane de Euro, acordat de România Republicii Moldova și semnat la Chișinău la 10 decembrie 2013¹⁷.

PD-PSD: interferențe politice cu tentă electorală

La 10 septembrie 2014, la București, liderii PSD și PD au semnat un Acord de colaborare între cele două partide. Acțiunea s-a înscris perfect în strategia de campanie electorală pentru Partidul Democrat din RM. Totodată, PD a folosit subiectul unirii, dar în sensul dorit de potențialii alegători ai democraților. Astfel, într-o conferință de presă, din 15 octombrie, președintele PD Marian Lupu dezaprobă „campania unionistă” pe care candidatul Partidului Mișcarea Populară la președinția României, Elena Udrea, o desfășoară pe teritoriul Republicii Moldova. În opinia liderului democraților, astfel de gesturi ar reprezenta o jignire la adresa statului modovenesc și la adresa cetățenilor acestei țări. PD cere public candidaților la președinția României, aflați în campanie electorală pe teritoriul Republicii Moldova, să respecte statalitatea țării, argumentând că mesajele unioniste tensionează atmosfera din societate și pot genera reacții radicale contrare, de care nimeni nu are nevoie.

Victor Ponta și-a lansat candidatura la prezidențiale pe Arena Națională, de ziua sa, 20 septembrie, în fața celor 70.000 de membri ai PSD-UNPR-PC: *Sunt Victor Viorel Ponta. Vă chem să fim împreună în bătălia pentru marea unire a românilor*¹⁸.

Victor Ponta, „președintele care unește”

Ponta se lansează în campanie cu un „proiect de țară prezidențial”, cu genericul „România are nevoie de marea unire a românilor”. În acest fel, Ponta își revendică imaginea de președinte care unește. În proiectul său, pe 36 de pagini, candidatul prezidențial în cursa pentru Palatul Cotroceni încearcă să găsească un nou obiectiv național: Unirea. Sintagma „Unire” o pomeneste în proiectul său de peste 50 de ori, ca fiind o formulă new-propagandistică bine aleasă, și prin care își proiectează imaginea de „pacificator al nației”. Premierul român își prognozează deja aniversarea din 2018, când se va sărbători centenarul Marii Uniri, iar această temă este liantul întregului său proiect, care are sloganul „mândria de a fi român”.

„Unirea nației” devine astfel credibilă pentru electoratul naționalist, fără ca formularea să fie explicită în programul premierului, mai ales că Victor Ponta a descris chiar la Alba Iulia „noul obiectiv național” de revenire a Basarabiei „printr-o șansă istorică” în interiorul României.

Retorica de campanie, expusă într-o broșură electorală a lui Ponta s-a axat pe patru piloni: ideea de „marea unire a românilor”, schimbare, pace, combaterea corupției: „Vreau să-i pedepsim pe cei vinovați, pe cei care au făcut rău României. Corupția, clanurile, jaful din banii publici trebuie stopate. Justiția trebuie ajutată să fie independentă de

politică, ... Regimul Bănescu nu trebuie să revină la conducerea țării..., se menționează în textul broșurii, semnat de Ponta¹⁹.

În discursul rostit în cadrul Congresului PSD, reunit la Alba Iulia pe 12 septembrie, Premierul Victor Ponta a declarat că angajamentul său și apelul adresat românilor este acela de a face împreună, pentru a doua oară, marea unire a României: „Vreau să ne asumăm cu toții un angajament: în 1918, aici, la Alba Iulia, după ce sute de mii români și-au dat viața în Primul Război Mondial, am obținut cel mai important obiectiv național: Marea Unire. Vreau și vă rog să fiți alături de mine pentru ca, la o sută de ani, să fim acea țară mândră, puternică, respectată, pe care strămoșii noștri aflați aici în urmă cu 96 de ani și-au dorit-o. Acesta e angajamentul meu, acesta e apelul meu către toți românii, să facem împreună a doua oară Marea Unire a României”²⁰.

Principalele puncte ale discursului sensibile pentru electoratul moldovean:

- Pornim pe drumul schimbării, pe drumul spre marea unire a tuturor românilor.
- Vreau să vă gândiți la ceva ce am uitat în acești 25 de ani: că putem fi uniți, să ne ajutăm.
- Sunt Victor Viorel Ponta. Vreau să fiu președintele românilor, al acelor români care sunt împreună, care au încredere, care sunt mândri și care au speranța că vor schimba țara în bine.

- Vreau să fiu președintele tuturor românilor care mă sprijină și celor care nu mă sprijină. Vreau să reușim împreună marea unire.
- Vă cer sprijinul pentru a face pace. Vă invit alături de mine în marea bătălie pentru unirea României.

Autoportretul

- Sunt un român ca oricare alt român, sunt un român care sunt mândru de țara mea. Sunt strănepotul unui român din Ardeal care în 1917 a cerut cetățenia română și a luptat alături de români pentru marea unire. Sunt nepot de preot de la care am învățat să cred în Dumnezeu.
- Vreau să fiu președintele românilor care vor sărbători 100 de ani de la marea unire.
- Am învățat de la Traian Bănescu ce să nu fac dacă ajung președinte.

În campania pentru președinția României din toamna anului 2014, premierul de la Chișinău, Iurie Leancă, l-a susținut pe omologul de la București. Asta deși formațiunea din care făcea parte Leancă, PLDM, fiind membru observator al PPE, și-a confirmat susținerea pentru actualul președinte al României, Klaus Iohannis. Interesant este conversația din aceștia pe care au avut-o: „Avem gazoductul Iași-Ungheni, avem 100 de autobuze școlare excelente, iată pentru acest motiv cetățenii Republicii Moldova și eu în special trebuie să-i spunem un mare mulțumesc domnului Ponta. Eu îl apreciez pe domnul

Ponta că a știut, după 20 de ani de relații frățești, să treacă de la cuvinte la acțiuni. Păcat că moldovenii nu au votat cu Victor Ponta”²¹.

Astfel, în emisiunea de dezbateri de la TVR din 13 noiembrie, cei doi vorbesc la *per tu*:

„-Victor, bună seara.”

-,Iurie, bună seara.”

Leancă spune despre Ponta în emisiune că este „documentat, tânăr, a reușit să lanseze proiecte de țară pe termen lung, contacte internaționale, este un personaj politic care a crescut mult. Educat, vorbește multe limbi străine. Iurie Leacă va participa la mitingul de lansare în campanie a lui Victor Ponta, pe Arena Națională”²².

Reacția președintelui Băsescu la sprijinul electoral al lui Leancă a fost una promptă, făcându-se aluzie – instrument deseori utilizat în comunicarea electorală – la anumite relații cu angajații din ambasada URSS. Astfel, Băsescu a declarat că Iurie Leacă a fost până în octombrie 1989, în Ambasada Uniunii Sovietice din București, de aceea este „atât de unit în gânduri și simțiri cu premierul Victor Ponta”²³.

În timpul campaniei electorale, Victor Ponta a acordat un interviu în exclusivitate pentru portalul moldovenesc de știri *Realitatea.md*. În cadrul acestuia, Ponta vorbește despre relațiile dintre Republica Moldova și România, integrarea europeană a țării noastre, sprijinul conducerii de la București, relația cu premierul Iurie Leacă, dar și alegerile prezidențiale din România. Fiind conștient de vulnerabilitatea

momentului pentru electoratul de peste Prut, premierul subliniază că „întâlnirea cu frații noștri din Republica Moldova în cadrul Uniunii Europene nu este doar un obiectiv de interes național, ci un crez al fiecărui român patriot de pe ambele maluri ale Prutului” ... Ca președinte, voi continua să susțin ferm, în politica externă, cauza europeană a Republicii Moldova. Din punct de vedere constituțional, voi nominaliza un premier, din afara PSD, care să împărtășească această perspectivă, alături de care voi lucra pentru continuarea și implementarea inițiativelor guvernamentale din ultimii ani pentru susținerea eforturilor europene ale Republicii Moldova”²⁴.

La finalul interviului, Ponta a făcut următorul apel: „Veniți la vot! Deoarece viitorul României este și viitorul dumneavoastră. O Românie puternică înseamnă și o Republică Moldova puternică!”²⁵.

Și unele personalități din show-business au promovat campania de imagine a lui Victor Ponta. Printre acestea, maestrul Nicolae Botgros, director artistic și prim dirijor al Orchestrei naționale „Lăutarii” din Chișinău. În pliantul publicitar este inserat următoru text: „Votez Victor Ponta, omul faptelor concrete și român adevărat. Victor Ponta a adus mai multă Românie în Basarabia și mai multă Basarabie în România. Vreau ca Victor Ponta să continue lucrarea sa de refacere și consolidare a unității Neamului Românesc din stânga și din dreapta Prutului. Cu Victor Ponta Președinte avem șansa

istorică de realizare a idealului nostru de unitate românească” (Vezi Anexa 1).

Rezultatele după turul II de scrutin din 16 noiembrie 2014, arată că opțiunile moldovenilor s-au schimbat în favoarea candidatului drepte politice. Admitem că aici a avut impact mesajul și poziția Președintelui Traian Băsescu, îndrăgit de românii din Republica Moldova deoarece, în perioada mandatului Băsescu a fost acordată, mai intens ca altădată, cetățenia română solicitanților de peste Prut. Băsescu a lansat în permanență mesaje prounire, chiar și în perioada când Președinte era comunistul Vladimir Voronin.

Astfel, în Republica Moldova Klaus Iohannis a obținut 78,59% (27.933 voturi), iar Victor Ponta a înregistrat 21,41% (7.610 voturi). La Chișinău, candidatul ACL la prezidențiale a fost votat de peste 80% dintre cei care s-au prezentat la urne, Iohannis a câștigat majoritatea voturilor în toate secțiile de votare din Republica Moldova. Victor Ponta a acumulat cel mai bun scor la Leova (43,1%), Drochia (38,4%) și Giurgiulești (34%), iar Klaus Iohannis a avut cele mai bune procentaje la Ialoveni (88,6%) și la secțiile de votare 1 și 4 din Chișinău (88,5% și 90%). [25]²⁶.

Klaus Iohannis, candidatul ACL

Proiectul și sloganul său de campanie: *România lucrului bine făcut* aparținea unui candidat foarte

puțin cunoscut electoratului din Republica Moldova.

Lansarea oficială a campaniei lui Klaus Iohannis are loc în 27 septembrie, în cadrul unui miting în Piața Victoriei din București și a fost precedată de ieșirea de sub tipar a volumului său autobiografic intitulat *Pas cu pas*, despre care spune: „Am crezut că cea mai potrivită formă pentru a-i lăsa pe oameni să mă cunoască a fost să scriu despre mine ... Pe fond, cartea s-a dovedit a fi un instrument electoral de succes, având în vedere că până la jumătatea lunii decembrie se vânduse în aproximativ o sută de mii de exemplare²⁷.”

Klaus Iohannis s-a profilat ca un candidat aflat în afara „jocurilor politice de la București” poziționându-se în antiteză cu președintele Traian Băsescu, cu principalul său contracandidat, Victor Ponta și cu întreaga clasă politică: „Sunt un om al faptelor, nu al vorbelor goale²⁸.”

Pe data de 29 septembrie, la Palatul Parlamentului, candidatul ACL și-a lansat programul prezidențial. Acesta trata diferite probleme de interes național, în 11 capitole ce priveau agenda prezidențială. Evenimentul principal pentru prezentarea imaginii proprii a „omului” Klaus Iohannis a fost lansarea volumului „Pas cu pas”. Acesta a avut loc în București, în data de 13 octombrie.

În plan politic, Iohannis a avut un mesaj distinct anti-PSD: „În aceste zile vedem foarte bine unde ne-au adus 25 de ani de scandal, de gălăgie inutilă. Ne uitam la televizor și ce

vedem? De dimineața până seara vorbe goale, corupți duși la procuratură. Un PSD care nu a reușit să facă decât circ, acel circ ieftin cu auto-suspendările. Păi ăsta-i partid serios care guvernează România? Cu Victor Ponta în frunte. Victor Ponta este un om manevrat, un om al găștilor de partid”.

Candidatul ACL a susținut că, proiectul său intitulat „România lucrului bine făcut”, are în vedere „...o țară fără corupți în fruntea partidului, fără corupți în fruntea țării...” și „...o țară în care justiția este independentă” și în care „...unde-i lege nu-i tocmeală...”²⁹.

Iohannis a fost susținut fățiș în campania electorală pentru Cotroceni de către cancelarul german Angela Merkel, deoarece este o tradiție a liderilor PPE de a-și promova reprezentanții partidelor asociate în competițiile politice.

O tehnică utilizată în Europa de Este este, în opinia noastră, transferul de imagine dinspre actorii occidentali spre cei naționali. Astfel, candidatul ACL la alegerile prezidențiale din România, Klaus Iohannis, a prezentat în campanie scrisoarea de susținere a cancelarului german, Angela Merkel.

„Stimate domnule Iohannis, Am aflat cu bucurie faptul că veți candida la alegerile prezidențiale din 2 noiembrie din partea Alianței Creștin Liberale. Cetățenii români regăsesc în candidatura dumneavoastră o serie de virtuți care în Europa sunt foarte apreciate. Ca primar al orașului transilvănean Sibiu ați dovedit competențe administrative și spirit

europen autentic. Prin trecerea PNL la popularii europeni și prin alianța încheiată cu PDL ați reușit să creați o forță puternică a clasei de mijloc. Vă doresc multă determinare și energie și sper într-o victorie a dvs. și a Alianței Creștin Liberale”³⁰.

Subiectul unirii în retorica lui Iohannis

Candidatul ACL la alegerile prezidențiale, Klaus Iohannis, a declarat la postul de televiziune *Digi24* că unirea României cu Moldova e un lucru pe care numai Bucureștiul poate să-l ofere și numai Chișinăul poate să-l accepte. „Dacă cetățenii Republicii Moldova își doresc unirea cu România, atunci nimeni nu-i poate opri”. Între România și Republica Moldova există o relația unică în Europa: „Nu există altă situație unde două state au limbă comună, istorie comună, aspirație comună. Această relație specială trebuie cultivată și amplificată mai ales de noi, fiindcă suntem țara mai mare, membră în UE, și ei vor în UE și avem obligația istorică să-i sprijinim cu tot ce putem”³¹.

În același context, candidatul dreptei politice a punctat că „...obiectivul nr. 1, acum, este integrarea Republicii Moldova. Noi avem mult mai multe obligații față de Basarabia. Unii politicieni – și de le noi, și de la ei – spun că totuși integrarea europeană și dezideratul de unire cu țara sunt în contradicție. Eu spun că nu sunt...”³².

Din punctul său de vedere, soluția unei eventuale uniri trebuie să vină în etape. „Acum trebuie să facem orice e posibil să ajutăm Republica Moldova în Europa să ne regăsim într-o Europă comună. Dacă facem lucrurile bine, pe parcursul anilor vom strânge relațiile. Atunci se creează condițiile pentru următorul pas. Ordinea nu poate fi inversată³³.”

Dezideratul unirii ca subiect atractiv pentru cetățenii români din Republica Moldova nu a lipsit nici din retorica electorală a candidatei independente la președinția română Monica Macovei. Astfel, la *Adevărul Live*, europarlamentara a declarat, că Ion Iliescu s-a opus unirii dintre România și Basarabia la începutul anilor '90. Monica Macovei face următoarele afirmații, legate de Republica Moldova: „Sunt pentru unirea cu Republica Moldova, însă trebuie să o facem atunci când se poate. În '90, se putea. Și mie îmi spun tot timpul colegii în Parlamentul European de ce nu ne-am unit atunci. A venit Snegur la București, el voia unire. Așteptam să vedem ce spune Iliescu, iar Iliescu a stat patru ore și a spus nu. Snegur a plecat la Chișinău”.

Dialogul dintre cei doi candidați a înviorat opinia publică, în contextul scrutinului prezidențial din România. Fostul șef al statului român îi dă replica: „Monica Macovei minte. August 1991 nu avea cum fi momentul unificării României cu Republica Moldova. Din foarte multe motive. De natură internă și externă. Dar mai ales externă³⁴”. Din declarația fostului președinte Ion

Iliescu: „Afirmația este mincinoasă, și iresponsabilă...”

Nu toți cei din Moldova se consideră români. Și dintre cei care se consideră români, nu toți doresc reunificarea. În primăvara anului 1990, premierul Mircea Druc declara despre unire, citez: „În pofida convingerii că suntem o singură națiune formăm două state”, totuși, trebuie mai întâi „să facem câteva sute de întreprinderi mixte și să punem la cale câteva zeci de mii de căsătorii comune și apoi să mai vorbim”. În iulie 1990, se publica la Chișinău un sondaj de opinie, relevant pentru starea de spirit a moldovenilor. La întrebarea „Ce atitudine aveți față de afirmațiile cu privire la unirea RSSM cu România?”, 82,5% au declarat că nu susțin așa ceva, 7,5% susțin unirea și 9% au refuzat să răspundă. În continuarea chestionarului, 52% doreau o republică suverană în cadrul federației înnoite a URSS, 42% vroiau o republică moldovenească independentă și 5% o republică moldovenească în componența României. Și atunci, unde a fost oportunitatea unirii, în 1990?”³⁵.

Ultimele zile de campanie, au un loc aparte în strategia de comunicare. Anume, în ultimele ore de campanie se lansează mesaje și materiale compromițătoare la adresa adversarului politic. Se întâmplă aceasta și în Republica Moldova, dar și în România. Tehnologiile de PR negru, utilizate pe final de campanie, se consideră a fi cu impact, deoarece cei vizați nu mai au timp suficient pentru a se reabilita în fața opiniei publice.

În alegerile prezidențiale din 2014, cel care a utilizat potențialul PR-ului negru pe final de campanie a fost chiar Președintele României, Traian Băsescu.

Într-o declarație de presă, făcută vineri, la Palatul Cotroceni, Șeful statului a declarat că Guvernul și Ministerul Afacerilor Externe încearcă să obstrucționeze votul cetățenilor români din străinătate. Băsescu s-a referit, în special, la cazul Guvernului Germaniei, care și-a arătat disponibilitatea de a deschide mai multe secții de votare pentru românii din țara respectivă, însă a fost ignorat de autoritățile române. În aceeași declarație, Traian Băsescu a atacat dur PSD-ul și retorica electorală promovată de acesta: „PSD, Ponta au împărțit țara în două: în „bășiști” și „electorat bun”. Îndemn bășiștii să vină la urnele de vot și să nu lase țara pe mâna unor demagogi, care au de apărut corupții care stau în fața pușcăriilor...”³⁶.

Șeful statului a anunțat că publică pe contul său de Facebook un filmuleț în care demonstrează cât de „pisicuț” este premierul Ponta în întâlnirile private: „Față în față este ca un pisicuț, iar în fața microfoanelor și a televiziunii, devine mândru și puternic”³⁷.

PSD a răspuns în manieră similară: „Ieșirea publică a lui Traian Băsescu din ultima zi a campaniei electorale reprezintă ultimul mesaj de ură și dezbinare pe care acesta îl poate transmite poporului român ca președinte. După 10 ani de abuzuri și scandal care au marcat mandatele lui

Băsescu, singura sa scăpare este Klaus Iohannis. Traian Băsescu își dorește ca Iohannis să câștige alegerile în primul rând pentru a-l proteja de justiție! ...Băsescu și PDL dețin controlul total asupra lui Klaus Iohannis! /.../ Prin această ieșire, președintele și-a demascat o dată pentru totdeauna înțelegerea dintre el și candidatul ACL și planul de a ajunge prim-ministru numit de Iohannis. Această variantă ar însemna un dezastru pentru România”³⁸.

Concluzii

Cetățenii români din Republica Moldova, conform rezultatelor la urnele de vot, tratează relația cu România într-o manieră mai mult sentimentală decât pragmatică. Acest detaliu important a marcat mereu opțiunile lor electorale. De regulă, electoratul din Republica Moldova este foarte sensibil la politicile promovate în raport cu statutul românilor din acest teritoriu. Subiectul unirii este o temă prezentă în retorica electorală a candidaților cu speranțe de a racola cât mai multe sufragii în Republica Moldova. Partidele politice din Republica Moldova întotdeauna susțin fățiș unul sau alt candidat. De regulă, aceasta se face în funcție de apartenența doctrinară la una din familiile politice internaționale. Totuși, există și excepții, precum cazul *Ponta-Leancă*, în scrutinul prezidențial din toamna 2014.

Note

- ¹ Vezi <http://www.monitoruldevaslui.ro/2009/10/remember-alegerile-prezidentiale-din-2004.html>
- ² Vitalie, Ciobanu, „Alegerile românești: oportunitism și speranță în Basarabia”, în *Revista 22*, pe <http://www.revista22.ro/alegerile-romanesti-oportunism-si-speranta-in-basarabia-1394.html>, (accesat decembrie 2004).
- ³ Revizuirea Constituției și dreptul moldovenilor la cetățenie dublă, pe <http://www.europalibera.org/content/article/24382680.html>, (accesat 6 noiembrie 2001).
- ⁴ Vitalie, Ciobanu, „Alegerile românești: oportunitism și speranță în Basarabia”, în *Revista 22*, *op. cit.*, (accesat decembrie 2004).
- ⁵ Alegerile prezidențiale din 2014, pe <http://www.agerpres.ro/flux-documentare/2014/10/03/alegerile-prezidentiale-din-2004-11-39-29>
- ⁶ Vezi <http://www.hotnews.ro/stiri-politic-6681034-94-8-dintre-romanii-basara-beni-votat-pentru-traian-basescu-surse.htm>
- ⁷ Traian Băsescu votat de 94,8% dintre cetățenii români din RM, pe <http://www.ziare.com/basescu/stiri-traian-basescu/basescu-votat-de-94-8-la-suta-dintre-cetatenii-romani-din-r-moldova-968469>
- ⁸ Apelul Uniunii românilor din Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, pe <http://www.opiniateleormanului.ro/c-a-l-v-a-r-u-l-redobandirii-cetateniei-romane/>, (accesat 5 ianuarie 2011).
- ⁹ Vezi http://www.realitatea.net/rezultate-alegeri-prezidentiale-republica-moldova-rezultate-alegeri-prezidentiale-republica-moldova_1570348.html#ixzz3dhvng2gJ
- ¹⁰ Liberalii din RM îndeamnă oamenii să voteze cu Băsescu. <http://www.ziare.com/basescu/stiri-traian-basescu/liberalii-din-r-moldova-in-deamna-oamenii-sa-voteze-cu-basescu-965798>, (accesat 3 decembrie 2009).
- ¹¹ Băsescu va deveni cetățean al RM, pe <http://www.ziare.com/basescu/presedinte/traian-basescu-va-deveni-cetatean-al-republicii-moldova-1356246>, 2 aprilie 2015.
- ¹² Băsescu anunță urătorul proiect de țară, pe <http://unimedia.info/stiri/video-basescu-anunta-urmatorul-proiect-al-romaniei-unirea-cu-republica-moldova-68881.html>, 27 noiembrie 2013.
- ¹³ PPE îl sprijină pe Băsescu, pe <http://www.ziare.com/alegeri/alegeri-prezidentiale-2009/partidul-popular-european-il-sprijina-pe-basescu-pentru-un-nou-mandat-927885>, 22 octombrie 2009.
- ¹⁴ <http://www.ziare.com/basescu/presedinte/basescu-despre-unirea-cu-r-moldova-trebuie-sa-facem-tot-ce-ne-sta-in-putinta-pentru-a-fi-impreama-1290284>, 27 martie 2014
- ¹⁵ Silviu Tănase, pe <http://www.timpul.md/articol/iohannis-vas-ponta--ce-au-votat-basarabeni-pe-2-noiembrie-65759.html>, accesat la 7 noiembrie 2014.
- ¹⁶ Tanase Silviu, „Klaus Iohannis a spus că e nevoie de un nou Snagov”, http://adevarul.ro/news/politica/klaus-jo-hannis--spus-da-nevoie-nou-snagov-republica-moldova-1_542acce60d133766a88d3e02/index.html, 30 septembrie 2014.
- ¹⁷ În ședința Cabinetului de miniștri din 16 iunie 2015, a fost aprobat proiectul de lege pentru Ratificarea celui de-al treilea Protocol adițional între

- Republica Moldova și Guvernul României la Acordul în cauză.¹⁸
- ¹⁸ <http://www.hotnews.ro/stiri-politic-18144200-victor-ponta-isi-lanseaza-sambata-candidatura-alegerile-prezidentiale-ziua-arena-nationala-sunt-asteptati-70-000-oameni.htm>, (accesat 20 septembrie 2014).
- ¹⁹ Dancu Ionel, pe http://www.stiripesurse.ro/proiectul-de-presedinte-al-lui-victor-ponta-ce-promite-liderul-psd-sa-faca-la-cotroceni_924893.html, (accesat 29.07.2014).
- ²⁰ <http://www.mediafax.ro/politic/consulul-psd-de-la-alba-iulia-ponta-a-fost-desemnata-candidat-la-presedintie-angajamentul-meu-e-sa-facem-impresuna-a-doua-oara-marea-unire-a-romaniei-13257616>, (accesat 12 septembrie 2014).
- ²¹ <http://unimedia.info/stiri/video-iurie-leanca-pacat-ca-moldovenii-nu-l-au-votat-pe-victor-ponta-89009.html>, (accesat 17 noiembrie 2014).
- ²² <http://www.evz.ro/participarea-premierului-moldovean-iurie-leanca-la-lansarea-lui-victor-ponta-va-fi-discutata-decatre-conducerea-pldm.html>, (accesat 23 septembrie 2014).
- ²³ <http://www.mediafax.ro/politic/basescu-leanca-a-fost-pana-in-octombrie-1989-in-ambasada-urss-din-bucuresti-de-aceea-e-atat-de-unit-in-ganduri-cu-ponta-ponta-gestul-lui-basescu-iresponsabil-13314145>, (accesat 21 septembrie 2014).
- ²⁴ http://www.realitatea.md/interviu-exclusiv-cu-victor-ponta-ca-presedinte-voi-continua-sa-sustin-ferm-cauza-europeana-a-republicii-moldova_11145.html#sthash.RJYtHV7u.dpuf, (accesat 31 octombrie 2014).
- ²⁵ http://www.realitatea.md/interviu-exclusiv-cu-victor-ponta-ca-presedinte-voi-continua-sa-sustin-ferm-cauza-europeana-a-republicii-moldova_11145.html#sthash.RJYtHV7u.dpuf, 31 octombrie 2014.
- ²⁶ <http://www.hotnews.ro/stiri-politic-18357950-klaus-iohannis-despre-victor-ponta-este-manevrat-gastilor-partid.htm>
- ²⁷ Vezi site-ul editurii Curtea Veche Publishing <http://www.curteaveche.ro/blog/tag/tiraj-carte-klaus-iohannis/>
- ²⁸ Sabin Dragulin, Silvia Rotaru, Alegerile prezidențiale 2014 – Președintele României și eșecul previzionării. O abordare analitică, în *Sfera politicii*, nr.183, http://www.sferapoliticii.ro/sfera/183/art02-Dragulin_Rotaru.php
- ²⁹ Andrei Cristian, <http://www.gandul.info/politica/iohannis-mi-a-scris-angela-merkel-cama-sustine-am-o-scrisoare-n-am-aratat-o-nu-i-stilul-meu-sa-epatez-textul-scris-orii-in-gandul-13547019>, (accesat 13.11.2014).
- ³⁰ <http://www.hotnews.ro/stiri-politic-18357950-klaus-iohannis-despre-victor-ponta-este-manevrat-gastilor-partid.htm>
- ³¹ <http://www.digi24.ro/Stiri/Digi24/Special/COTROCENI+2014/Klaus+Iohannis+unire+Moldova+relatii+rusia+securitate+riscuri>
- ³² *Ibidem.*
- ³³ *Ibidem.*
- ³⁴ <http://adevarul.ro/news/politica/cum-explica-ion-iliescu-faptul-romania-republica-moldova-nu-s-au-unit-august-1991-153e7567d0d133766a82a7a34/index.html>, (accesat 10 august 2014).
- ³⁵ *Ibidem.*
- ³⁶ <http://www.b1.ro/stiri/politica/ultimele-mesaje-ale-lui-traian-basescu-ina-intea-alegerilor-din-16-noiembrie-2014-declaratie-integrala-video-95902.html>, (accesat 14 noiembrie 2014).

³⁷ *Ibidem.*

³⁸ <http://www.dcnnews.ro/alegeri-prezidentiale-2014-turul-2-16-noiembrie-psd-mesaj-fulminant-despre-klaus-iohan>

[nis-i-traian-basescu_459423.html#sthash.0aFzmnUt.dpuf](http://www.dcnnews.ro/alegeri-prezidentiale-2014-turul-2-16-noiembrie-psd-mesaj-fulminant-despre-klaus-iohan), (accesat 15 noiembrie 2014).

Bibliografie

Ciobanu, Vitalie, „Alegerile românești: oportunitate și speranță în Basarabia”, în *Revista 22*, pe <http://www.revista22.ro/alegerile-romaneesti-oportunitate-si-speranta-in-basarabia-1394.html>, (accesat decembrie 2004).

Drăguliu, Sabin, Rotaru, Silvia, „Alegerile prezidențiale 2014 – Președintele României și eșecul previzionării. O abordare analitică”, în *Sfera politicii*, nr. 183, http://www.sferapoliticii.ro/sfera/183/art02-Draguliu_Rotaru.php.

Alegerile prezidențiale din 2014, pe <http://www.agerpres.ro/flux-documentare/2014/10/03/alegerile-prezidentiale-din-2004-11-39-29>.

Andrei Cristian, <http://www.gandul.info/politica/iohannis-mi-a-scris-angela-merkel-ca-ma-sustine-am-o-scrisoare-n-am-aratat-o-nu-i-stilul-meu-sa-epatez-textul-scrisorii-in-gandul-13547019>, (accesat 13.11.2014).

Apelul Uniunii românilor din Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, pe <http://www.opiniateleormanului.ro/c-a-l-v-a-r-u-l-redobandirii-cetateniei-romane/>, (accesat 5 ianuarie 2011).

Băsescu va deveni cetățean al RM, pe <http://www.ziare.com/basescu/presedinte/traian-basescu-va-deveni-cetatean-al-republicii-moldova-1356246>, 2 aprilie 2015.

Băsescu anunță urătorul proiect de țară, pe <http://unimedia.info/stiri/video-basescu-anunta-urmatorul-proiect-al-romaniei-unirea-cu-republica-moldova-68881.html>, 27 noiembrie 2013.

Dancu Ionel, pe http://www.stiripesurse.ro/proiectul-de-presedinte-al-lui-victor-ponta-ce-promite-liderul-psd-sa-faca-la-cotroceni_924893.html, (accesat 29.07.2014).

Liberalii din RM îndeamnă oamenii să voteze cu Băsescu, pe <http://www.ziare.com/basescu/stiri-traian-basescu/liberalii-din-r-moldova-indeamna-oamenii-sa-voteze-cu-basescu-965798>, (accesat 3 decembrie 2009).

PPE îl sprijină pe Băsescu, pe <http://www.ziare.com/alegeri/alegeri-prezidentiale-2009/partidul-popular-european-il-sprijina-pe-basescu-pentru-un-nou-mandat-927885>, 22 octombrie 2009.

Revizuirea Constituției și dreptul moldovenilor la cetățenie dublă, pe <http://www.europalibera.org/content/article/24382680.html>, (accesat 6 noiembrie 2001).

Tănase Silviu, pe <http://www.timpul.md/articol/iohannis-vs-ponta--ce-au-votat-basarabenii-pe-2-noiembrie-65759.html>, (accesat la 7 noiembrie 2014).

Tănase Silviu, „Klaus Iohannis a spus că e nevoie de un nou Snagov”, pe http://adevarul.ro/news/politica/klaus-iohannis--spus-da-nevoie-nou-snagov-republica-moldova-1_542acce60d133766a88d3e02/index.html, 30 septembrie 2014.

Traian Băsescu votat de 94,8% dintre cetățenii români din RM, pe <http://www.ziare.com/basescu/stiri-traian-basescu/basescu-votat-de-94-8-la-suta-dintre-cetatenii-romani-din-r-moldova-968469>.

- <http://www.monitoruldevaslui.ro/2009/10/remember-alegerile-prezidentiale-din-2004.html>.
- <http://www.hotnews.ro/stiri-politic-6681034-94-8-dintre-romanii-basarabeni-votat-pentru-traian-basescu-surse.htm>
- http://www.realitatea.net/rezultate-alegeri-prezidentiale-republica-moldova-rezultate-alegeri-prezidentiale-republica-moldova_1570348.html#ixzz3dhvng2gJ.
- <http://www.ziare.com/basescu/presedinte/basescu-despre-unirea-cu-r-moldova-trebuie-sa-facem-tot-ce-ne-sta-in-putinta-pentru-a-fi-impreuna-1290284, 27 martie 2014>
- Tănase Silviu, pe <http://www.timpul.md/articol/iohannis-vs-ponta--ce-au-votat-basarabeni-pe-2-noiembrie-65759.html>, (accesat la 7 noiembrie 2014).
- <http://www.hotnews.ro/stiri-politic-18144200-victor-ponta-isi-lanseaza-sambata-candidatura-alegerile-prezidentiale-ziua-arena-nationala-sunt-asteptati-70-000-oameni.htm>, (accesat 20 septembrie 2014).
- <http://www.mediafax.ro/politic/congresul-psd-de-la-alba-iulia-ponta-a-fost-dese-mnat-candidat-la-presedintie-angajamentul-meu-e-sa-facem-impreuna-a-doua-oara-marea-unire-a-romaniei-13257616>, (accesat 12 septembrie 2014).
- <http://unimedia.info/stiri/video-iurie-leanca-pacat-ca-moldovenii-nu-l-au-votat-pe-victor-ponta-89009.html>, (accesat 17 noiembrie 2014).
- <http://www.evz.ro/participarea-premierului-moldovean-iurie-leanca-la-lansarea-lui-victor-ponta-va-fi-discutata-de-catre-conducerea-pldm.html>, (accesat 23 septembrie 2014).
- <http://www.mediafax.ro/politic/basescu-leanca-a-fost-pana-in-octombrie-1989-in-ambasada-urss-din-bucuresti-de-aceea-e-atat-de-unit-in-ganduri-cu-ponta-ponta-gestul-lui-basescu-iresponsabil-13314145>, (accesat 21 septembrie 2014).
- http://www.realitatea.md/interviu-exclusiv-cu-victor-ponta--ca-presedinte--voi-continua-sa-sustin-ferm-cauza-european-a-a-republicii-moldova_11145.html#sthash.RJYtHV7u.dpuf, (accesat 31 octombrie 2014).
- http://www.realitatea.md/interviu-exclusiv-cu-victor-ponta--ca-presedinte--voi-continua-sa-sustin-ferm-cauza-european-a-a-republicii-moldova_11145.html#sthash.RJYtHV7u.dpuf, 31 octombrie 2014.
- <http://www.timpul.md/articol/oficial-alegeri-prezidentiale-in-romania-rezultate-finale-in-republica-moldova-66303.html>.
- <http://www.curteaveche.ro/blog/tag/tiraj-carte-klaus-iohannis/>.
- <http://www.hotnews.ro/stiri-politic-18357950-klaus-iohannis-despre-victor-ponta-este-manevrat-gastilor-partid.htm>.
- <http://www.digi24.ro/Stiri/Digi24/Special/COTROCENI+2014/Klaus+Iohannis+unire+Moldova+relatii+rusia+securitate+riscuri>.
- http://adevarul.ro/news/politica/cum-explicam-ion-iliescu-faptul-romania-republica-moldova-nu-s-au-unit-august-1991-1_53e7567d0d133766a82a7a34/index.html, (accesat 10 august 2014).
- <http://www.b1.ro/stiri/politica/ultimele-mesaje-ale-lui-traian-basescu-inaintea-alegerilor-din-16-noiembrie-2014-declaratie-integrala-video-95902.html>, (accesat 14 noiembrie 2014).
- http://www.dcnnews.ro/alegeri-prezidentiale-2014-turul-2-16-noiembrie-psd-mesaj-fulminant-despre-klaus-iohannis-i-traian-basescu_459423.html#sthash.0aFzmnUt.dpuf, (accesat 15 noiembrie 2014).

Anexa 1

Chişinău	Iohannis 2575 (86,35%)	Ponta 407 (13,65%)
Chişinău	Iohannis 2558 (86,44%)	Ponta 390 (13,56%)
Bălţi	Iohannis 1805 (80%)	Ponta 443 (20%)
Cantemir	Iohannis 474 (73%)	Ponta 178 (27%)
Călăraşi	Iohannis 2039 (80%)	Ponta 497 (20%)
Cimişlia	Iohannis 1136 (75,28%)	Ponta 373 (24,72%)
Orhei	Iohannis 1909 (71%)	Ponta 780 (29%)
Drochia	Iohannis 433 (61,86%)	Ponta 267 (38,14%)
Edineţ	Iohannis 504 (54,76%)	Ponta 276 (45,24%)
Făleşti	Iohannis 375 (64,54%)	Ponta 103 (28,45%)
Floreşti	Iohannis 375 (64,54%)	Ponta 206 (35,46%)
Hînceşti	Iohannis 1635 (84%)	Ponta 311 (16%)
Leova	Ioannis 418 (56,71%)	Ponta 317 (43,29%)
Nisporeni	Iohannis 956 (65,75%)	Ponta 498 (34,25%)
Ungheni	Iohannis 1033 (67,65%)	Ponta 494 (32,35%)

Sursa:

<http://www.hotnews.ro/stiri-politic-18586332-rezultate-alegeri-prezidentiale-republi-ca-moldova-klaus-iohannis-78-59-victor-ponta-21->